راه کارهای برقراری وحدت از منظر مقام معظم رهبری (مدظله(

راه کارهای برقراری وحدت از منظر مقام معظم رهبری (مدظله(

سیمین محمد صالح

چکیده[1]

وحدت، یگانگی و یکپارچگی ای که خارج از هرگونه اختلاف عقیده و مذهب، رنگ و فکرباشد، یکی ازمهم ترین شاخصه های فرهنگ اسلامی است . ازاین روخداوند در قرآن کریم مسلمانان را به چنگ زدن به ریسمان الهی و متحد بودن فرا می خواند. پیامبر اکرم (صلی ا علیه و آله) و اهل بیت (علیهم السلام) به عنوان طلایه داران دعوت به وحدت اسلامی، همواره بر این امر مهم تأکید فرموده اند. در این راستا مقام معظم رهبری (مدظله) بزرگ ترین احیاگر و منادی وحدت، با تأسی از مکتب اسلام و با توجه به نیاز زمان به آسیب شناسی و ارائه ی راه حل پرداخته است. ایشان مردم را با آگاهی دادن از حربه های دشمن، به اتحاد، همدلی وهمزبانی فرا می خوانند. و از آن ها می خواهند که در یک میدان رقابت سالم برای خدمت به کشور، وحدت خود را حفظ نمایند. به علاوه ملت های مسلمان را به تدوین منشور وحدت اسلامی سفارش و اهل سنت و تشیع را به اتحاد براساس اشتراکات، وپرهیز از ایجاد زمینه های اختلاف افکنی وتوجه به اصول به جای فروع دعوت می نمایند. تا بتوان با ایجاد امت واحده در زیر لوای اسلام و با بهره گیری از تعالیم رسول خدا (صلی ا علیه وآله) و اهل بیت (علیهم السلام) به وحدت حقیقی، دست یافت.

کلیدواژه: وحدت، عوامل، مقام معظم رهبری (مدظله(

مقدمه

فرهنگ اسلامی سرشارازتعالیم وشاخصه هایی است، که جامعه ی مسلمان برای رسیدن به آرمان و اهداف متعالی خود، باید آن ها را موردتوجه قراردهد. همه ی آثاررشد وتمدنی که اکنون درجوامع متمدن مشاهده می شود، از آثار همین تعلیمات است . وحدت یکی ازاساسی ترین تعالیم بزرگ اسلام، و عنصری از عناصر سازنده ی زندگی اجتماعی بوده و در زمره ی مهم ترین ایده ها و آرمان های جوامع بشری قرار دارد. که هم شاخصه ای ا ز فرهنگ اسلامی، وهم حافظ آن می باشد. باید دانست که هیچ دینی مانند اسلام به سوی اتحاد، الفت و دوری از تفرقه و اختلاف دعوت ننموده است.این که وحدت در جوامع اسلامی مهم و با فقدان خود چشم اندازی تاریک و مبهم فرا روی شیفتگان حاکمیت وحدت اسلامی در جامعه قرار داده، وتمامی مصلحان و نیک اندیشان مسلمان را در حسرت بازگشت این نعمت الهی به جامعه نشانده است نیز، تردیدی نیست.اما آن چه نیازمند بحث و گفت وگو بوده؛ این است که چرا وحدت، این جان مایه حیات امت اسلامی از بین رفته؟ و چه عوامل و راهکارهایی می تواند این شاخصه ی مهم فرهنگی را به ارمغان آورد و عزت و شوکت امت اسلامی را دوباره بازگرداند؟ نوشتار حاضر بر این هدف است که با بررسی و تبیین سخنان مقام معظم رهبری امام خامنه ای (مدظله) به عنوان رهبر یک جامعه ی اسلامی و از مدافعان راستین وحدت مسلمانان، به عوامل ایجاد وحدت در میان جهان اسلام و ملت ایران دست یافته وبتواند در رسیدن به وحدت حقیقی کلمه نقشی ایفا کرده باشد. لذا امید است که به فضل الهی زمینه ای برای نگاه دوباره به این اصل اساسی و نیز مستمسکی برای تشکیل امت واحده ی اسلامی که همه در انتظار آن هستیم، باشد.ان شاءا

مفاهیم و کلیات

1-1.وحدت در لغت

وحدت در لغت به معنای یگانه بودن،یکی بودن،یگانگی .درمقابل کثرت است. وهمچنین ملی یعنی اشتراک همه افرادیک ملت درآمال ومقاصد، چنان که به منزله مجموعه ی واحدی بشمارآیند.(معین، 1386، ج 4، 3437).

2-1.وحدت در اصطلاح

آنچه که در این جا از معنای اصطلاحی وحدت مدنظر است؛ وحدت مسلمین است و آن یعنی «یگانگی و هماهنگی مسلمانان در سایه ی توحید، نبوت و قرآن و تکیه ننمودن آن ها بر ممیزات مذهبی و قومی». (مؤسسه امام هادی (علیه السلام). 1389. ص 70(. تعریفی که مقام معظم رهبری (مدظله)از وحدت دارند

بدین معناست که: «اتحاد مسلمین به معنای انصراف مسلمین و فرق گوناگون از عقاید خاص کلامی و فقهی خودشان نیست، بلکه اتحاد مسلمین به دو معنای دیگر است که هر دوی آن باید تأمین بشود. اول این که فرق گوناگون اسلامی (فرق سنی- شیعه) که هر کدام فرق مختلف کلامی و فقهی دارند- حقیقتاً در مقابله با دشمنان اسلام، همدلی و همدستی و همکاری کنند. دوم این که فرق گوناگون مسلمین سعی کنند خودشان را به یکدیگر نزدیک کنند و تفاهم ایجاد نمایند و مذاهب فقهی را با هم مقایسه و منطبق کنند. بسیاری از فتاوای فقها و علما هست که اگر مورد بحث فقهی عالمانه قرار بگیرد، ممکن است با مختصر تغییری، فتاوای دو مذهب به هم نزدیک شود.» (بیانات معظم له (مدظله) در دیدار شرکت کنندگان کنفرانس وحدت اسلامی در تاریخ 24/7/1368). و نیز می فرمایند: «دعوت ما از همه ی مسلمانان عالم این است که این حقایق را مورد تأمل قرار بدهند. ما در عالم وحدت اسلامی هیچ اسراری نداریم که یک فرقه عقاید یک فرقه ی دیگر را حتماً قبول کند؛ نه، وحدت این نیست. وحدت به معنای این است که با عقاید مختلف، مشترکات را بگیرند، موارد محل اختلاف را وسیله ی برادرکشی و جنگ و دشمنی قرار ندهند مسئله ی وحدت این است». (بیانات معظم له (مدظله) به مناسبت عید غدیر در تاریخ 15/9/1388).

2.جایگاه و اهمیت وحدت در قرآن کریم

طوفان سهمگین تفرقه و رویارویی مذاهب و جوامع اسلامی، پیامدهای بسیار زیان باری را در پی داشته و دارد. به همین دلیل است که اساس تعالیم اسلام بر نفی تفرقه بین مسلمانان و ایجاد اتحاد میان مسلمین است. قرآن کریم با تعابیر مختلف وحدت و همگرایی را ستایش و مایه فلاح معرفی کرده و می فرماید: ﴿وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُواْ وَاذْكُرُواْ نِعْمَتَ اللّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنتُمْ أَعْدَاء فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنقَذَكُم مِّنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾، «و همگی به ریسمان خدا چنگ زنید و پراکنده نشوید و نعمت‌خدا را بر خود یاد کنید آنگاه که دشمنان [یکدیگر] بودید پس میان دلهای شما الفت انداخت تا به لطف او برادران هم شدید و بر کنار پرتگاه آتش بودید که شما را از آن رهانید این گونه خداوند نشانه‌های خود را برای شما روشن می‌کند باشد که شما راه یابید» (آل عمران/ 103). این رشته ی محکم همان ارتباط با خدا از طریق قرآن و آورنده ی قرآن و جانشینان واقعی او می باشد... و جالب توجه اینکه کلمه نعمت را دوبار در این جمله تکرار کرده و به این طریق اهمیت موهبت اتفاق و برادری را گوشزد می کند. (مکارم شیرازی، 1374. ج 3، ص29- 30).و نیز در این آیه اوج اتحاد و همبستگی را با به کار گرفتن تعبیر برادر، نشان می دهد: (إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ)، «در حقیقت مؤمنان با هم برادرند پس میان برادرانتان را سازش دهید و از خدا پروا بدارید امید که مورد رحمت قرار گیرید» (حجرات/10). از دیدگاه قرآن، اخوّت دینی، زمینه ای است که وحدت اسلامی در آن می

شکفد و به آن، نمود اجتماعی و ارزش انسانی می بخشد. و نیز یکی از مهم ترین آثار اطاعت از خدا و رسول (صلی ا علیه و آله)، برچیده شدن نزاع و اختلاف و تحقق وحدت در میان مسلمانان است: (وَأَطِيعُواْ اللّهَ وَرَسُولَهُ وَلاَ تَنَازَعُواْ فَتَفْشَلُواْ وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُواْ إِنَّ اللّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ)، «و از خدا و پیامبرش اطاعت کنید و با هم نزاع مکنید که سست‌شوید و مهابت‌شما از بین برود و صبر کنید که خدا با شکیبایان است» (انفال/46). در این آیه خداوند با دعوت به اطاعت از خود و رسول گرامیش مسلمانان از تفرقه و اختلاف باز می دارد. تمهید دیگر خداوند برای دعوت به اتحاد به کار بردن تعبیر امت واحده است که امری تشویقی و ترغیبی برای حفظ وحدت محسوب می شود: (إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ)، «این است امت‌شما که امتی یگانه است و منم پروردگار شما پس مرا بپرستید» (انبیاء/92) و نیز در آیاتی دیگر می فرمایند: (وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ * فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ * فَذَرْهُمْ فِي غَمْرَتِهِمْ حَتَّى حِينٍ)، «و در حقیقت این امت شماست که امتی یگانه است و من پروردگار شمایم پس‌از من پروا دارید * تا کار [دین]شان را میان خود قطعه قطعه کردند [و] دسته دسته شدند هر دسته‌ای به آنچه نزدشان بود دل خوش کردند * پس آنها را در ورطه گمراهی‌شان تا چندی واگذار» (مؤمنون/ 54-52).. «این آیات صحنه پدید آمدن «امت واحده» علیرغم اختلاف زمانی، تاریخی، زبانی و مکانی میان اجزای گوناگون آن و صرفاً با تکیه بر پیوندهای اعتقادی میان آنان و هماهنگی در مفاهیم و اهداف و وسایل را نشان می دهند. در این «امت واحده» همه،خدای واحد را می پرستند و به کتاب های آسمانی و پیام های وحیانی باور دارند.» (حکیم، 1377. ص 77).. علاوه بر این قرآن کریم در آیات بسیار دیگری از وحدت و الفت و یکپارچگی سخن فرموده که در این بخش به گزیده ای از آن اشاره شد مانند آیات (شوری/ 14)- (یونس/19)- (آل عمران/ 105)- (آل عمران/ 64) و ... در اهمیت حفظ وحدت در نزد خداوند همین بس که می فرمایند: (إِنَّ اللّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُم بُنيَانٌ مَّرْصُوصٌ) «در حقیقت‌خدا دوست دارد کسانی را که در راه او صف در صف چنانکه گویی بنایی ریخته شده از سرب‌اند جهاد می‌کنند» (صف/ 4)..

3.جایگاه وحدت در سیره و سخنان پیامبر اکرم (صتی ا علیه وآله) و اهل بیت (علیه السلام)

در صدر اسلام پیامبر (صلی ا علیه و آله) هرگز اجازه نمی دادند زمینه اختلاف و تشتت فکری و اجتماعی در بین امت اسلامی پیش بیاید. تاریخ اسلام شاهد است که ایشان چگونه با ایجاد وحدت و جلوگیری از افتراق صفوف مسلمین را به بنیان مرصوص تبدیل کردند. و چگونه از ثمرات شیرین این فرهنگ، به نفع اسلام و تحکیم مبانی سیاسی و اجتماعی و دفاعی امت اسلام بهره گرفتند. پیامبر اکرم (صلی ا علیه و آله) می فرمایند: «لاتباغضوا و لاتحاسدوا و لا تدابروا، و لاتقاطعو؛ و کونوا-

عبادا- إخواناً»، «با همدیگر دشمنی نکنید، و به هم حسد نورزید، و به یکدیگر پشت نکنید، و پیوندتان را با هم نگسلید؛ و ای بندگان خدا با یکدیگر برادر باشید». (مجلسی،1403 ق. ج 73. ص 38). لذا می توان گفت: از سنت نبوی نیز تعلیم فرهنگ مشارکت پذیری، مسئولیت پذیری و جلوگیری از هرگونه اقدام و عملی که وحدت و برادری مسلمانان را خدشه دار می سازد؛ بدین معنا که تمام زمینه های فکری و اجتماعی و تاریخی اختلاف را با بهره گیری از تعالیم آسمانی اسلام از بین بردند و با بی ارزش دانستن معیارهای عصر جاهلی، ارزش های الهی را جایگزین آن کردند.

اقدامات پیامبر (صلی ا علیه آله) جهت برقراری وحدت تنها به این چند مورد محدود نمی شود . ایشان در این راه تلاش های فراوانی داشتند به طوری که تا زمانی که زنده بودند اختلاف و دوگانگی و اعتقادی بین مسلمانان وجود نداشت و پس از رحلتشان مسلمانان به دو گروه تقسیم شدند . و اما اهل بیت (علیهم السلام) نیز با محور قرار دادن قرآن و سنت نبوی (صلی ا علیه و آله) مانع از بروز اختلاف در پیکره ی امت اسلامی می شدند. سیره ی امیرالمؤمنین (ع) در جهت حفظ وحدت جامعه ی اسلامی، که با گذشت از حق خود همراه بود، همواره باید برای امت اسلامی سرمشق و عبرت آموزی باشد. اولیای دین و امامان معصوم (علیهم السلام) نیز در طول تاریخ زندگی خویش همواره کوشیده اند وحدت امت اسلامی برقرار و پایدار باشد. امام علی (علیه السلام) می فرمایند: «و الزموا ما عقد علیه حبل الجماعة، و بنیت علیه ارکان الطاعة»، «همواره پایبند چیزی باشید که اتحاد و همبستگی جامعه را فراهم می آورد و پایه های فرمانبری از خدا بر آن نهاده است» (نهج البلاغه. خطبه 151(.. و همچنین آن ها بر اتحاد و سازگاری شیعیان با مسلمانان تأکید داشته اند: مرازم نقل می کند: «و حمّلنی أبوعبدا (علیه السلام) رسالة، فلمّا خرجت دعانی فقال: یا مرازم! لم لایکون بینک و بین الناس الا خیر و إن شتمونا؟!»، «امام صادق (علیه السلام) نامه ای به من داد که برای کسی ببرم- همین که بیرون شدم مرا صدا زد و فرمود: مرازم چرا با مردم (غیرشیعه) خوب نباشی هرچند آن ها به ما ناسزا بگویند.» (طبرسی، 1344.ج 1. ص 69(.. از نظر تاریخی نیز، شکی نیست که اهل بیت (علیهم السلام) و پیروان ایشان، به ویژه عالمان و فقیهان شیعه همواره امت اسلامی را به وحدت و پرهیز از تفرقه و اختلافات فرقه ای و مذهبی دعوت نموده اند و هرگز اختلافات فقهی و مسئله امامت و خلافت را دلیل و مجوزی بر خروج از مذهب و مخالفت با حکم الهی (که همان دعوت به وحدت است) ندانسته و به تکفیر و تفسیق و مرتدانگاری پیروان اسلام نپرداخته اند. (نکویی سامانی، 1386، ص 64(.

4.چرایی و اهمیت وحدت از منظر مقام معظم رهبری (مدظله(

پایه گذاری فرهنگ وحدت درجامعه ی اسلامی، فراهم کننده ی قدرتی حقیقی است که می تواند تکیه گاه استواری برای مسلمانان در رویارویی با فرهنگ ها و تمدن های متخاصم باشد. چرا که وحدت اسلامی زمینه های رشد و پیشرفت در تمامی جنبه های مادی و معنوی را فراهم و عزت اسلامی آن ها را حفظ می کند.

بدون شک مقام معظم رهبری (مدظله) به اهمیت و نقش وحدت و یگانگی مردم در پیشبرد اهداف اسلام و دست یابی به مقاصد والای آن آگاهی کامل داشته که این چنین به آن توجه و با روشنگری در مورد عملکرد دشمن، مردم را به سوی وحدت کلمه فراخوانده اند. ایشان در این مورد می فرمایند: «دشمنان با تبلیغات خود، با جنگ روانی خود، با تلاش های موذیانه گوناگون خود، سعی می کنند بین ملت ایران و صفوف ملت ایران اختلاف بیاندازد، به بهانه ی قومیت، به بهانه ی مذهب، به بهانه ی گرایش های صنفی، وحدت کلمه ملت را از بین ببرند. علاوه بر این در سطح دنیای اسلام هم یک تلاش وسیع عمیق از سوی دشمن محسوس است. برای این که میان ملت ایران و جوامع گوناگون مسلمان دیگر فاصله بیاندازند، اختلاف مذهبی را بزرگ کنند. جنگ شیعه و سنی در هر نقطه ای از دنیا که ممکن باشد به وجود بیاورند و عظمت ملت را، ابهت ملت ایران را در میان ملت های دیگر که روز به روز بحمدا تا امروز بیشتر شده است را از بین ببرد. ملت ها باید هوشیار باشد. تلاش برای سازندگی کشور و عمده تر از آن و مهم تر از آن، تلاش برای اتحاد کلمه و یکپارچگی ملی و اتحاد امت اسلامی.عاقلانه و هوشیارانه، خردمندانه و مدبرانه بایستی این اتحاد را حفظ کرد و روز به روز تقویت کرد. من به همین جهت اهمیت می دهم به مسئله ی اتحاد کلمه ملتمان...». (گزیده ای از بیانات معظم له در پیام نوروزی در تاریخ 1/1/1386(..

مسلمانان تنها با اتحاد و انسجام ملی و دینی خویش می توانند این قاعده ی بسیار ضروری را در همه ی ابعاد فردی و اجتماعی و در همه ی جوامع جهانی پیاده کنند. وحدت و همگرایی در جامعه ی توحیدی، پیش از آن که دستوری وحیانی باشد، امری عقلانی است که هر جامعه ای به خصوص جامعه ی اسلام برای بقای خود بدان نیازمند و باید حفظ شود. بنابراین دنیای اسلام باید مجموعه عوامل و آسیب های پیش روی اتحاد و وحدت خود را بشناسد و در جهت آن اقدام نماید. بدون شک قرون گذشته شاهد تلاش های عالمان و اندیشمندان بزرگی بوده که هر کدام در زمینه ی وحدت بخشیدن بین جوامع اسلامی گام برداشته اند و در حد وسع خویش موانع اتحاد را از سر راه برداشته اند. و همچنین در عصر حاضر مصلحان و وحدت طلبان کم نیستند که در این میان به حق می توان مقام معظم رهبری (مدظله) را یکی از بزرگترین منادیان وحدت معرفی نمود. و با بررسی گوشه ای از فرامین ایشان به عوامل ایجاد وحدت ملی و ملت های مسلمان دست یافت. بدون شک این دستورالعمل ها از روی آگاهی و بصیرت بوده و هر خط از فرامین و سخنان ایشان دارویی برای درمان بیماری تفرقه در جوامع اسلامی می باشد.

5.عوامل ایجادوحدت اسلامی ازمنظرمقام معظم رهبری (مدظله)

5-1. توجه به دستورالعمل های قرآن کریم

قرآن کریم ازهنگام نزول هماره سرچشمه ی پیدایش وسرمایه ی بزرگ ترین روح ها، بلندترین همت ها، استوارترین اراده ها ودل انگیز ترین هنرها درعرصه های گسترده وحوزه های گوناگون حیات فکری وفرهنگی واجتماعی مسلمانان درتاریخ فرهنگ وتمدن اسلامی بوده است .ازاین رو مقام معظم رهبری

(مدظله) می فرمایند: « قرآن باید محور اجتماع امت اسلامی و همه‌ی ملتهای اسلامی باشد. اگر ما - امت بزرگ اسلامی مفاهیم و تعالیم قرآن را محور تجمع خودمان قرار دهیم، وضع دنیا و وضع امت اسلامی عوض خواهد شد.» (بیانات در دیدار جمعی از قاریان قرآن 1383/6/26). ونیز می فرمایند:«دشمن کیست؟ دشمن، سرمایه‌داری آمریکا و استکبار جهانی است که امروز در رأس آن، آمریکا وصهیونیست‌ها بند - عناصر صهیونیست - که دولت صهیونیست در فلسطین اشغالی هم یک بخشی از آن مجموعه‌ی خطرناک و آن سرطان مهلکی است که صهیونیست‌ها در دنیا به‌وجود آوردند. در مقابل این ها بایستی ایستاد، درمقابل این ها بایستی به اسلام مراجعه کرد، به متون قرآن مراجعه کرد.انسان می بیند و نوشته‌هایی را مشاهده می کند، گاهی چیزهایی بعضی می گویند و می نویسند که با توجّه به آیات قرآن نوشته نشده است. قرآن می فرماید که «قولوا ءامَنّا بِاللهِ وَ ما اُنزِلَ اِلَینا وَ ما اُنزِلَ اِلی اِبرهیمَ وَ اِسمعیلَ وَ ... و ما اوتِیَ موسی و [عیسی] و ما اوتِیَ النَّبیّون»،(بقره/136) بعد از آن که همه‌ی آن شرایع قبلی را ذکر می کند که وظیفه‌ی مسلمان این است که به آن ها اعتقاد داشته باشد، بعد می فرماید: «فَاِن ءامَنوا بِمِثلِ ما ءامَنتُم بِه فَقَدِ اهتَدَوا»(بقره/137).) اسلام پلورالیسم را قبول ندارد؛ آن هایی که ترویج می کنند که «اسلام چون از حضرت موسی و حضرت عیسی تجلیل کرده است، قائل به پلورالیسم است» به قرآن مراجعه کنند، متون اسلامی را ملاحظه کنند؛ از روی بی‌اطّلاعی و از روی غفلت، یک مطلبی را ذکر می کنند؛ اسلام این است: «فَاِن ءامَنوا بِمِثلِ ما ءامَنتُم بِه فَقَدِ اهتَدَوا وَ اِن تَوَلَّوا فَاِنَّما هُم فی شِقاقٍ فَسَیَکفیکَهُمُ اللهُ؛» (بقره /137).این معنای قرآن است.آن‌وقت در بین مسلمانان «حَریصٌ عَلَیکم»؛(توبه/128) درباره‌ی پیغمبر می فرماید که.« لَقَدْ جاءَکُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِکُمْ عَزیزٌ عَلَیْهِ ما عَنِتُّمْ حَریصٌ عَلَیْکُمْ بِالْمُؤْمِنینَ رَؤُفٌ رَحیمٌ» (التوبة/128). واما « أَشِدّاءُ عَلَی الْکُفّارِ رُحَماءُ بَیْنَهُم» (فتح/29) نسبت به مؤمن دارای رأفت امّادر مقابل کسانی‌که با شما دشمنی می کنند و دشمن شما هستند «اَشِدّاء» باشید؛ یعنی سخت باشید؛ مثل خاکریزِ نرم نباشید که دشمن از هرجا خواست بتواند در شما نفوذ کند؛ مستحکم باشید، ایستاده باشید امّا«رُحَماءُ بَینَهُم»، بین خودتان، دلهایتان با هم صاف باشد، با هم مهربان باشید؛ اسمها نتواند شما را از هم جدا کند، مرزهای جغرافیایی نتواند شما را با هم دشمن کند، مرزهای جغرافیایی نتواند ملّتها را در مقابل هم قرار بدهد؛ این از آن درسهای پیغمبر است. (بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان بیست و هشتمین کنفرانس بین‌المللی 19/10/1393).

2-5.الگوگیری سیره، اخلاق و تعالیم پیامبر (صلی الله علیه و آله(

بارزترین محوری که اتحاد و یگانگی در آن موج می زند و زمینه ی مناسب برای همدلی و همگرایی تمامی مسلمانان به شمار می آید، ایمان به خدا و وجود پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) است. وجود ایشان از دو نظر می تواند باعث وحدت و یکپارچگی در میان امت اسلام شود؛ یکی سیره و عملکرد ایشان در

برقراری وحدت به عنوان اسوه ی حسنه و دیگری خود شخص بزرگوار به عنوان محور اشتراکات مسلمانان است. پیامبر اکرم (صلی ا علیه و آله) از آغاز رسالت خویش همواره در اندیشه ی ایجاد وحدت در میان مسلمانان بود و از هیچ اقدامی و کوششی برای تحکیم وحدت دریغ نورزیدند. مقام معظم رهبری در مورد این شخصیت بزرگوار و نقش محوری ایشان در تحکیم وحدت می فرمایند: «وجود نبی مکرم اسلام (صلی ا علیه وآله) بزرگترین مایه ی وحدت در همهی ادوار اسلامی بوده است و امروز هم می تواند باشد؛ چون اعتقاد آحاد مسلمانان به آن وجود اقدس بزرگوار، باعاطفه، عشق، توأم است و لذا آن بزرگوار مرکز محور عواطف و عقاید همه ی مسلمانان هاست و همین محوریت یکی از موجبات انس دل های مسلمین و نزدیکی فرق اسلامی با یکدیگر به حساب می آید. توصیه ی ما به همه ی مسلمانان عالم این است که روی ابعاد شخصیتی پیامبر و زندگی و سیره و اخلاق آن حضرت و تعالیمی که از آن بزرگوار مأثور و منصوص است، کار زیادی بشود.» (گزیده ای از بیانات معظم له (مدظله) در کنفرانس وحدت اسلامی در تاریخ 24/7/1368). ونیزمی فرمایند: « شعار اتحاد اسلامی، یک شعار مقدس است. امروز اگر پیامبر مکرم اسلام (صلّی اللّه علیه و ءاله) در میان ما بود، به اقتضای آیه ی شریفه ی ْ «عَزِیزٌ عَلَیْهِ ما عَنِتُّمْ حَرِیصٌ عَلَیْکُمْ بِالْمُؤْمِنِینَ رَؤُفٌ رَحِیمٌ»(توبه/128) ما را به اتحاد دعوت می کرد؛ از ایجاد اختلافاتِ این چنینی جلوگیری می کرد. ما اگر چنانچه علاقه مند به نبی مکرم اسلام هستیم، باید این خواسته ی قطعی آن بزرگوار را تحقق ببخشیم. (بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی10 /11/1391).

از این رو می توان به ضرورت شناسایی سیره ی وحدت نبوی یاد کرد یعنی تحلیل سیره ی پیامبر در مسیر ایجاد امت واحده می تواند مبین و مفسر اصول و قواعد کاربردی برای شرایط کنونی جهان اسلام باشد و با استخراج و استنباط دستورالعمل های لازم برای بکارگیری در زمان معاصر ممکن خواهد شد.
(حسینی،1379، ص 161)..

2-3.اهل بیت (علیهم السلام) و تأسی از مکتب آن ها

از اولویت های مهم در دیدگاه اهل بیت (علیهم السلام) وحدت اسلامی است. این اصل بنیادین در نگاه ائمه (علیهم السلام) از اهمیت ویژه برخوردار و برای پایه گذاری این شاخصه فرهنگی وحفظ آن تمام سختی ها و ناملایمات را به جان خریده اند. اهل بیت (علیهم السلام) علاوه بر مسئله ی وحدت در مسائل مهم دیگر نیز سیره و شخصیتی زیبا و بسیار بزرگوار دارند. که باید به آن توجه و به جهان هم ابلاغ کرد. این ابلاغ تحمیل عقیده نیست بلکه رساندن منبع بزرگی از معارف و حقایق به دنیا است. لذا تلاشگران وحدت طلب نباید به علت اختلافی که وجود دارد از ذکر مباحث و سخنان اهل بیت (علیهم السلام) خودداری کنند. مقام معظم رهبری در این مورد می فرمایند: «امروز دنیای اسلام به پیام اهل بیت نیازمند است. مسئله ی پیروان اهل بیت و ندای اهل بیت و مجمع اهل بیت (علیهم السلام) در جوامع

شیعی، ندای تفرقه افکنانه نیست؛ برخلاف آنچه بعضی تنگ نظرها از یک طرف و بعضی مغرض ها از یک طرف، تصور می کنند و آن را در بوق های تبلیغاتی خودشان دائدم می دهند و تکرار می کنند. مسئله ی نفی نیست؛ مسئله، مسئله ی اثبات است. مکتب اهل بیت حقایقی دارد که امروز دنیای اسلام این ها نیازمند است». (گزیده ای از بیانات معظمه له (مدظله) در دیدار میهمانان شرکت کننده در چهارمین مجمع جهانی اهل بیت (علیهم السلام)، مرداد 1386(. .

بنابراین در مسئله ی اهل بیت (علیهم السلام) یکی از نقاط مشترک و غیرقابل انکار همه ی ما دنیای اسلامی این است که، قرآن پیغمبر اکرم (صلی ا علیه و آله) با صراحت تکیه بر ارتباط خاص با اهل بیت (علیهم السلام) کرده اند که آن ها ذوی القربی هستند و ما مأمور به مودت آن ها شده ایم. و از آن جایی که قرآن یکی از محورها و مهم ترین محور وحدت ما است و اگر پیغمبر (صلی ا علیه و آله) اهل بیت و ذوی القربی را در کنار قرآن مطرح فرموده اند به خاطر این است که این ها مفسر قرآن، رافع اختلافات و مرجع فکری و عقیدتی در پیش آمدهای اختلافات باشند با این نگاه باید به مسأله برسیم. (معاونت فرهنگی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی.1384، ص 112(..

4-5.مقابله با جنگ های روانی دشمن جهت ایجاد اتحاد ملی

.جنگ روانی یکی از حربه های دشمن برای سست کردن پایه ها ی فرهنگ وحدت در بین مردم کشور است.واز آن جایی که نمی توانند به صورت مستقیم وارد شوند، بااستفاده از از شیوه های جنگ روانی برای تضعیف کشور هدف با بهره گیری از توان و ظرفیت رسانه ها ؛ اعم از رسانه های نوشتاری، دیداری و شنیداری وبا استفاده ازدیگرحربه ها، اذهان مردم را به سمت بی اعتمادی، تخریب و ... می برند. امام خامنه ای (مدظله) به جهت آگاهی برای مقابله با این امر می فرمایند: «با تلقین می خواهند واقعیت های کشور ما را در نظر ملت ما دگرگون کنند... می خواهند اعتماد ملت را به مسئولان ضعیف کنند. اینکه مردم به دولت و مسئولانش اعتماد داشته باشد خیلی نعمت بزرگی است، می خواهند این نعمت را بگیرند و مردم را بی اعتماد کنند،هم به خودشان، هم به مسئولیتشان، مردم را با شایعه، به تحریم و خشونت تهدید کنند... یک بخش از جنگ روانی دشمن، دامن زدن به اختلافات است. در داخل کشور ما اختلاف قومی، اختلاف مذهبی شیعه و سنی، اختلاف جناحی، اختلاف صنعی و رقابت های صنفی را ترویج و تبلیغ می کنند....» (گزیده ای از بیانات معظم له در حرم مظهر رضوی (علیه السلام) در تاریخ 1/1/1386(. . بعد از این آگاهی نسبت به حربه های دشمن و جنگ روانی می فرمایند: «یکپارچگی ملت ایران وحدتی دستوری نیست، بلکه ریشه و عقبهای دینی دارد و در واقع این اعتقادات مذهبی است که با نزدیک کردن دل ها، همه را به سمت توجه به ذات باری تعالی جهت می دهد و اتحاد عمیق ملی را به همراه می آورد که این درس و نعمت بزرگ را باید حفظ کرد.»(گزیده ای از بیانات معظم له در خطبه نماز عید فطر 1386(..

5-5.برقراری میدان رقابت سالم برای ایجاد وحدت در کشور

کشور ایران سرشار از منابع و ارزش های انسانی است که دشمنان بسیاری در هر نقطه و مکانی برای از بین بردن آن نقشه ترسیم می کنند. یکی از این منابع، وحدتی است که در بین مردم وجود دارد لذا باید آن را حفظ کنیم و در یک محیط سالم برای پیشرفت و تعالی، به رقابت و تلاش بپردازیم.

امام خامنه ای (مدظله) برای حفظ وحدت ملی روی سخن خود را به مردم کشور کرده و از آن ها چنین می خواهند: «دشمن وحدت و انسجام پیکره ی واحد و نیرومند ملت ایران را هدف گرفته است و تلاش می کند با عمده کردن خواسته های صنفی و ایجاد میدان رقابت ناسالم امتیازگری در کشور، تمرکز و برنامه ریزی دولت را مختل کند، بر همین اساس همان گونه که امسال، سال اتحاد ملی و انسجام اسلامی نامگذاری شده است، باید همه ی قشرها و صنف های مختلف با مهربانی و در یک صف متحد و مستحکم، کشور را به میدان رقابت سالم برای خدمت و مجاهدت و شتاب بخشیدن به حرکت و پیشرفت اقتصادی تبدیل کنند.» (گزیده ای از بیانات مقام معظم رهبری (مدظله) در جمع کارگران سرلاسر کشور، در تاریخ 11/2/1386).

6-5.اقامه شعائراسلامی واجتماع مسلمانان

همه ی مسلمانان باید برادرانه به شعائر دین توجه کنند چراکه ؛ شعائر دینی شناسنامه ی امت مسلمان بوده و در صورت اقامه موجب تقویت روحیه دین باوری و گسترش وحدت ویکپارچگی در جامعه خواهندبود. ازجمله ؛ نماز جمعه، نماز اعیاد، روزه، راهپیمایی، عزاداری امام حسین (علیه السلام) و سایر ائمه (علیهم السلام)، بزرگداشت اعیاد و میلاد بزرگان دین، مغتنم شمردن ایام حج و نام گذاری های براساس معیار و فرهنگ اسلامی و ...، می باشد.امام خامنه(مدظله) دراهمیت این موضوع می فرمایند:

« اگر ملّتهای کشورهای در همه‌ی این منطقه‌ی وسیع - که یک کسر بسیار بزرگی از جمعیّت دنیا را تشکیل میدهند - نه در جزئیّات، [بلکه] در جهت‌گیری‌های کلّی با یکدیگر همراه باشند، دنیای اسلام به اوج ترقّی و تعالی خواهد رسید؛ [این که] در مسائل کلّی کنار هم دیده بشوند؛ همین دیده شدن در کنار هم تأثیر دارد. این که رؤسای کشورها یا روشنفکران کشورها، علیه یکدیگر حرف بزنند - ولو فقط حرف باشد - دشمن را جَری می کند؛ به دشمن امید می دهد؛ همچنان‌که واقعیّت امروز، همین است. همین‌قدر که ما ولو در اظهاراتمان کنار یکدیگر قرار بگیریم، عظمت می بخشد به دنیای اسلام؛ عظمت می بخشد به شخصیّت امّت. هرجا نمونه‌هایی از این اجتماع را ما مشاهده کردیم، ولو تن‌ها، جسمها در کنار هم قرار گرفتند، دیدیم انعکاس آن در دنیا مایه‌ی شرف و آبروی اسلام و مسلمین شد؛ مایه‌ی آبروی پیغمبر شد. نماز عید را که میخوانیم، کنار هم قرار میگیریم، می گوییم: «الّذی جَعَلتَهُ لِلمُسلِمینَ عیداً وَ لِمُحَمّدٍ صلّی‌الله‌علیه‌وآله ذُخراً وَ شَرَفاً وَ کَرامَتاً وَ مَزیداً

»

صِرف کنار هم قرار گرفتن جسمها در نماز، برای پیغمبر مایه‌ی شرف است؛ برای امّت مایه‌ی اعزاز و احترام است. اجتماع حج همین‌جور است. امسال شما ملاحظه کردید در اربعین حسینی میلیون‌ها انسان در کنار هم قرار گرفتند؛ خود این حرکت عظیم یک جمعی از مسلمانها - البتّه مخصوص شیعه نبود، سنّی‌ها هم بودند - که در دنیا انعکاس پیدا کرد، تعظیم کردند؛ تجلیل کردند؛ آن را بزرگ‌ترین گردهمایی عالم به حساب آوردند؛ چه کسانی؟ آن هایی که دارند مسائل را رصد میکنند. وقتی حتّی جسمها در کنار هم قرار می گیرد، این‌جور انعکاس پیدا می کند. اگر ما با هم باشیم، کشورهای اسلامی، ملّتهای مسلمان - سنّی و شیعه و فِرَق مختلف تسنّن و تشیّع - با یکدیگر دلهایشان صاف باشد، نسبت به یکدیگر سوءظن نداشته باشند، سوءنیّت نداشته باشند، به یکدیگر اهانت نکنند، ببینید در دنیا چه اتّفاقی خواهد افتاد؛ چه عزّتی برای اسلام درست خواهد شد! ؛ وحدت . »

(بیانات معظم له در دیدار مسئولان نظام و میهمانان بیست و هشتمین کنفرانس بین‌المللی1393/10/1393).

5-7.تدوین منشور وحدت اسلامی به همت علمای اسلام

با مراجعه به آیات قرآن درخواهیم یافت که تأکید قرآن بر ضرورت وحدت و همگرایی در جوامع بشری، منحصر به موردی خاص نیست و آن گاه که قرآن از این گوهر گران بها سخن به میان آورده است، آن را در سطح جهانی، ادیان آسمانی و جامعه ی ایمانی مطرح ساخته است. (وطن دوست، 1388. ص 17). بنابراین امام خامنه ای (مدظله) همه ی امت ها را به وحدت فراخوانده و علمای اسلام را به تدوین منشور وحدت اسلامی سفارش کرده اند: «تدوین منشور وحدت اسلامی به همت علمای اسلام، ضروری و مطالبه ای تاریخی است که اگر امروز به این وظیفه عمل نشود، نسل های بعدی ما را مؤاخذه خواهند کرد. در شرایطی که دنیای استکبار سعی در تخریب چهره مسلمانان دارد و ... بیداری اسلامی در میان شیعه و سنی را برای خود خطر می داند و آن چه را با نام حماس و با نام حزب ا لبنان، آماج حمله قرار می دهند آیا عاقلانه است که مسلمانان درگیر نزاع قوی مذهبی شوند و دشمن مشترک خود را فراموش کنند؟ دولت های اسلامی باید به یکدیگر نزدیک شوند و اگر به ملت ها و قدرت و تواناییهای خود متکی باشند، بسیار قوی تر خواهند بود تا این که بخواهند به سیاستمداران آمریکایی اتکا کنند...» (گزیده ای از بیانات معظم له، دیدار با مسئولان و سفرای کشورهای اسلامی. تاریخ 18/1/1386)..

5-8.روشنگری خواص

در تحول تاریخ ساز پیدایش، استمرار و پیروزی انقلاب اسلامی ایران، خواص جبهه حق به رهبری امام خمینی (ره) و روحانیت مبارز، نقش اصلی را داشتند. اقدام به موقع، تشخیص درست، موضع گیری بجا، بصیرت و تحلیل صحیح آنان با نقش تکمیلی و متمم مردم بنیاد رژیمی 2500 ساله را بر افکند و در عرصه رقابت خواص مختلف اعم از مارکسیستی، ملی، لیبرال و التقاطی، خواص اسلامی را به قدرت رساند.امروزه هم نیز در نبرد نرم دشمن علیه دین وکیان امت مسلمان، این خواص هستندکه باروشنگری خود وهمراهی و همدلی با مردم،می توانند به رسالتی که به عهده دارند جامه ی عمل بپوشانندو در کاری انبیاءگونه به احیاگری دین به پردازند .البته بایدگفت همه ی مردم باهرنقشی که درجامعه دارند، خواص جامعه محسوب می شوند لذا این سخن مقام معظم رهبری (مدظله) خطاب به همه ی قشرهای جامعه خواهدبود.می فرمایند: «پیامبر علم، پیامبر عقل، پیامبر اخلاق، پیامبر رحمت، پیامبر وحدت و پیامبر همه‌ی خصال بزرگ انسانی. هرکسی به این خصال انسانی دلبستگی دارد، به پیامبر اسلام عشق می‌ورزد، احساس دلبستگی می کند.من و شما مسلمانانی که مدّعی پیروی از این بزرگوار هستیم و به این افتخار میکنیم و در راه آن حاضریم ایستادگی کنیم و جان و مال در راه آن مصرف کنیم، احتیاج داریم به این که خود را دنباله‌رو این تعالیم - که پیام اسلام متضمّن آن است، یعنی همین علم و عقل و حکمت و رحمت ووحدت و اخلاق و خصال انسانی که پیام پیامبر اسلام متضمّن این ها بود و حضرت ابی‌عبداﷲ جعفربن‌محمّدالصّادق (علیه‌الصّلاةوالسّلام) گسترده‌ترین تلاش ها را برای توسعه‌ی این مفاهیم و تحقّق این تعالیم متحمّل شد - بدانیم و برای آنها تلاش کنیم؛ این وظیفه‌ی امروز همه‌ی مسلمانها است. البتّه توده‌های مردم دنباله‌رو مسئولان کشورها هستند. دولت ها، نخبگان، روشنفکران، علما، سیاستمداران و مانند این ها هستند که وظیفه‌ی اصلی را در این میدان وسیع به عهده دارند.(بیانات مقام معظم رهبری (مدظلم)در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی10/11/1391) ونیزمی فرمایند: «من کسی را متهم نمی کنم به این که عالماً و عامداً دارد نقشه‌ی دشمن را انجام می دهد، اما به طور قطع و یقین می گویم: هر حرکت اختلافی، به هر شکلی، در میان ملتهای مسلمان، یا در درون یک کشور میان افراد آن کشور، بازی کردن در زمینی است که دشمن، آن زمین را تعیین کرده است؛ کمک به دشمن است. مسئله‌ ی وحدت را همه باید جدی بگیرند؛ در درجه‌ی اول، نخبگان؛ نخبگان سیاسی، نخبگان دینی، نخبگان دانشگاهی، نخبگان حوزه‌های علمیه؛ در همه جا. در کشور ما همه مسئله‌ی وحدت را جدی بگیرند. ایجاد اختلاف مذهبی بین گروههای مختلف مسلمان، خطر بزرگی است. اگر دشمنان بتوانند آتش اختلافات فرقه‌ای را در یک جائی برافروزند، فرونشاندن آن جزو دشوارترین کارهاست. باید جلوی این کار را گرفت؛ این هم نمی شود، جز با ابتکار عمل و مجاهدت و اخلاص نخبگان در هر کشوری؛ علما، دانشگاهیان، سیاستمداران، کسانی که دارای نفوذ و تأثیرند؛ برای مردم تشریح کنند نقشه‌ی دشمن را، و نگاه امیدوارانه‌ی دشمن را به ایجاد اختلاف بین مردم، بین کشورهای، بین جناح های، بین سنی و شیعه، بین گرایشهای مختلف در مذاهب مختلف اسلامی ؛ مردم را آگاه کنند. (بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی 1/11/1394).

5-9.همدلی و وحدت اهل سنت و تشیع در مقابل سیاست تفرقه افکنی دشمن

همان گونه که در مباحث قبلی گفته شد دعوت به همبستگی و پرهیز از تشتت و تفرقه از مسائل مهمی بوده که مکرر در کلام خدا و سنت نبوی (صلی ا علیه و آله) بر آن تأکید شده است. ندای وحدت، اتحاد و توحید کلمه،هم از زبان پیامبر (ص) و هم از اصحاب اصلاح طلب و بزرگوار ایشان نیز شنیده می شد و مانع از گسستگی امت اسلام می گردید. (مؤسسه امام هادی (علیه السلام). 1389. ص 207). در جهان امروز هم با پیروی از این سنت، شیعه و اهل سنت باید برادرانه و آگاهانه در کنار هم و در یک جهت باشند. امام خامنه ای (مدظله) در توصیه به این دو مذهب می فرمایند: «برادران شیعه و سنی به هوش باشند که در دام توطئه دشمن نیفتند. مسلمانان در همه جای جهان بیش از گذشته باید مراقب سیاست تفرقه افکنی و جنگ افروزی دشمنان اسلام باشند. امروز دشمنان در عراق، در فلسطین، در لبنان و در هر نقطه از جهان اسلام که بتوانند، آتش افروزی می کنند. و با بهانه های گوناگون مذهبی، قومی، حزبی و غیره، مسلمانان را به صف آرایی در برابر یکدیگر و برادرکشی تحریک می کنند...». (گزیده ای از بیانات معظم له در محکومیت جنایت تخریب بارگاه ملکوتی امامین عسکرین (علیه السلام) در تاریخ 26/3/1386)..

5-10.پرهیز از ایجاد زمینه های اختلاف افکنی و تفرقه

وحدت و ارتباط فریضه ای اسلامی است، که باید هدف دعوتگران و عاملین به اسلام، اتحاد و الفت و منسجم نمودن قلوب اجتماع باشد. و کاری و عملی نکنند که موجب ایجاد اختلاف و تفرقه و از بین رفتن وحدت کلمه شود. مقام معظم رهبری (مدظله) به این امر مهم توجه کرده و می فرمایند: «یکی از چیزهایی که من به خصوص می خواهم تکیه کنم مسئله ی «انسجام اسلامی» است که ما گفتیم. انسجام اسلامی یعنی عصبیت های بین المذهبی مسلمان ها نباید تحریک شود. شما نباید کاری کنید که عصبیت آن مسلمان غیرشیعه تحریک شود. او هم متقابلاً نباید کاری کند غیرت و عصبیت شما را علیه خودش تحریک کند... اگر دیدید در جامعه بین شما کسانی هستند که عکس این رفتار می کند آن ها را طردشان کنید، مخالفت خودتان را به آن ها ابراز و اعلام کنید؛ این ها ضربه ای به جامعه اسلامی می زنند. این از جمله مسائل مهم است.» (گزیده ای از بیانات امام خامنه ای (مدظله) در دیدار با مداحان کشور در تاریخ 16/4/1386). و نیز می فرمایند: «تحریک عواطف مذهبی و فراهم کردن زمینه های اختلاف،گناه است و کسانی که این کار را انجام دهند در واقع به برآورده شدن هدف سازمان های جاسوسی آمریکا و رژیم صهیونیستی کمک کرده اند و در پیشگاه الهی نیز به شدت مؤاخذه خواهند شد.» (گزیده ای از بیانات معظم له (مدظله) در دیدار با کارگزاران حج. در تاریخ 23/8/1386).

5-11.توجه به اصول به جای فروع

انسان ها درزندگی اجتماعی خود ونحوه ی زندگی، فکر، اعتقاد، مذهب، حزب باهم اشتراکات و تفاوت هایی دارند، به همین دلیل در بعضی از مواقع با هم متحد و گاهی هم متفاوت عمل می کنند. اما مسئله وحدت اسلامی، امری مهم و حیاتی است .بنابراین، با وجود همه ی این اختلافات، جهان اسلام باید برسر یک سری اصول که با هم مشترکند، توافق واتحاد خود را حفظ نمایند. بدون شک اگر این مشترکات که اصل هستند محور، و فروع در حاشیه قرار گیرد، می توان متحد و یکپارچه و به صورت یک اجتماع بزرگ و سازگار زندگی کرد . امام خامنه ای (مدظله) در این مورد می فرمایند: «هی این به آن ایراد بگیرد، آن به این ایراد بگیرد، فروع را اصل بکنیم، اصل را فراموش کنیم، هی اختلاف بین ما بیفتد. اینکه قرآن می گوید (واعتصموا بحبل ا جمیعاً) یعنی همه با هم اعتصام به حبل ا بکنید. خوب، این «همه» در سطح واحدی نیستند، بعضی ایمانشان قوی تر است. بعضی ایمانشان ضعیف تر است. بعضی عقلشان متوسط تر و بعضی عقلشان بهتر است. در عین حال خدای متعال به همه خطاب می کند.می گوید اعتصام به حبل ا جمیعاً بکنید... همدیگر را تحمل کنید. اصولی هست، محورهایی هست، اصل این است که دراین اصول همدل باشیم. ممکن است در صد تا از فروع افراد با یکدیگر اختلاف داشته باشند، باشد این منافات ندارد با اجتماع، با جمع شدن، مجتمع شدن، این ها باید ملاک باشد». (گزیده ای از بیانات امام خامنه ای (مدظله) اتحاد ملی و انسجام اسلامی تحقق پیدا کند. باید بر اصولی که بین ما مشترک است تکیه کنیم. نباید خودمان را سرگرم فروعی بکنیم که مورد اختلاف است.... (گزیده ای از بیانات معظم له (مدظله) در اجتماع بزرگ مردم در حرم مطهر رضوی (علیه السلام) در تاریخ 1/1/1386(..

5-12.تلاش برای ایجاد امت واحده در زیر لوای اسلام و وجود پیامبر اکرم (صلی ا علیه و آله)

یکی دیگر از مؤلفه هایی که در تحکیم وحدت تأثیر بسزایی دارد تشکیل امت واحده است که براساس آن تمام تفاوت ها و تمایزات از میان می رود. چرا که واژه امت به معنای یک واحد بزرگ انسانی است که عامل پیوند آن ها دین، فرهنگ مشترک است و زمانی بر گروهی از انسان ها اطلاق می شود که دارای مقصد و هدفی واحد باشند (طباطبایی،1374، ج 2. ص 185(.. لذا مسلمانان باید متحد باشند و مقصود از این اتحاد، روابط بین امت های اسلامی براساس وحدت دین،اعتقاد و ارزش های اخلاقی و عبادتی است. بدین معنا که این اشتراکات دینی به آنان وحدت می بخشد. (بی آزار شیرازی، 1370. ص 137).برطبق آیه نفی سبیل،(...فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيامَةِ، وَ لَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا) «خدای تعالی هرگز کفار را ما فوق مؤمنین و مسلط بر آنان قرار نمیدهد» (نساء/141).علامه طباطبایی می فرمایند:« معنای آیه این است که حکم از امروز به نفع مؤمنین و علیه کافران است و تا ابد نیز چنین خواهد بود و هرگز به عکس نمیشود و این خود اعلامی است به منافقین که دیگر برای ابد از این که به هدف شوم خود برسند مایوس باشند و به حکم این آیه در همه دورهها بالآخره فتح و فیروزی از آن مؤمنین و علیه کافران خواهد بود. احتمال هم دارد که نفی" سبیل" اعم از تسلط در دنیا باشد یعنی منظور این باشد که کفار نه در دنیا مسلط بر مؤمنین

مـ‌شوند و نه در آخرت، و مؤمنین به اذن خدا دائما غالبند، البته ما دام که ملتزم به لوازم ایمان خود باشند، هم چنان که در جای دیگر این وعده را صریحا داده‌ است » (وَ لا تَهِنُوا وَ لا تَحْزَنُوا وَ أَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) «سست نشوید و اندوه به خود راه ندهید که شما ما دام که ملتزم به لوازم ایمان باشید دست بالا و بر دشمنان مسلطید». (آل عمران/ 139).(طباطبایی، 1374، ج5، 190-189) . بنابراین اگر امت اسلامی ایمان،دین واعتقاد خودرا بدون درنظرگرفتن اختلافات حفظ کنند، بدون شک طبق وعده ی حق الهی پیروز میدان خواهند بود. مقام معظم رهبری می فرمایند: که «امروز دنیای اسلام مجروح است. و مفسدانی که با همه ی مسلمانان و با اصل امت اسلامی دشمندند، با تشدید اختلاف قومی و فرقه ای نظیر، «شیعه و سنی»، «عرب و عجم» در صددند بخش های مختلف جهان اسلام را مقابل یکدیگر قرار دهند و متأسفانه برخی در این دام خطرناک می افتند. اسلام عزیز به عنوان نسخه منحصر به فرد «صلاح و سعادت ملتها» در اختیار امت اسلامی است و دل های آماده ی مسلمانان، لبریز محبت و عشق به پیامبر خاتم (صلی ا‌ علیه و آله) است. بنابراین جهان اسلام می تواند با اتحاد حول وجود پربرکت نبی مکرم اسلام (صلی ا‌ علیه و آله) هوشمندانه با دشمنان خدا مقابله کند و راه سعادت و پیشرفت و تعالی را بپیماید.» (گزیده ای از بیانات مقام معظم رهبری (مدظله) در دیدار با مردم و مسئولان نظام در تاریخ 21/5/1386(.. لذا بر همین اساس می توان گفت بی شک هیچ عاملی مانند اعتقاد به اسلام نمی تواند ملت های مسلمان را در عرصه های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی، یکس و یک جهت کند و وحدت برخاسته از اعتقاد درونی و هماهنگ با فطرت آن ها را در بین آن ها به وجود آورد، به گونه ای که شکل گیری امت واحده نماید. (جمعی از اندیشمندان اسلامی. 1388. ص 295(..

نتیجه

تردیدی نیست که ازمیان شاخصه های فرهنگ اسلامی وحدت یکی ازارزشمندترین مجموعه باورها وارزش های اسلامی است. به ویژه درشرایط کنونی که جهان اسلام بیش ازهرزمان دیگری به ا ین روحیه جمعی وانرژی عاطفی– معنوی نیازمند باشد.وقوع درگیری های گسترده بین مسلمانان از یک سو و نظام های مستکبر و ظالم در سایر سرزمین ها- از دیگر سو، نشانگر اهمیت بیش از پیش وحدت اسلامی است. چرا که وحدت، همچون نخی که دانه های تسبیح را گرد می آورد جامعه را از پراکندگی مصون می دارد، در میانشان ارتباطی عمیق و استوار برقرار می کند و توانمندی لازم برای ایستادگی و مقابله با قدرت های زورگو و استکباری عالم را به آن می بخشد. ازاین روهیچ رسالتی ارجمندتر و باارزش تر از وحدت کلمه در زیر سایه ی اسلام نیست که در آن مسلمانان اگر چه از لحاظ جنس و رنگ و زبان و ... با هم متفاوت باشند، اما امت واحده هستند و در راه اسلام یک هدف دارند. مقام معظم رهبری (مدظله) دستورالعمل های کاربردی جهت رسیدن به یک جهان متحد و سرشار از تعالیم اسلامی را بیان فرموده و با سخنان خود جامعه را به تشکیل امت واحده، فرا می خوانند. این دعوت،دعوت به هدف دار بودن و برای هدف زیستن است؛

چنان که، دارای رسالتی بزرگوار باشند که در راه آن پیکار نمایند.لذا باتوجه به سخنان ایشان روشن می شود که برای ایجاد فرهنگ وحدت، باید همه ی اعضای جامعه اسلامی، علما، مردم، روحانیون و... تلاش نمایند تا نسبت به دشمن و حربه های آن بصیرت لازم را داشته و به دیگران آگاهی ببخشند، درمیان خودرقابت سالم وسازنده ایجاد کنند. و مسلمانان جهان نیز با همگرایی اراده و تمایلات وحدت طلب خود، حول محوراسلام نظام بخشیدن به آن وبهره گیری از قرآن وسیره وسخنان رسول خدا(صلی ا علیه وآله)واهل بیت(علیهم السلام)، این فرهنگ ناب اسلامی رادرجامعه جهانی پایه گذاری کنند، تا با وجود همه ی اختلافات، در کنار هم،امت واحده ی اسلامی تشکیل و موجبات حفظ هویت دیني و جمعي و ثبات و پایداري جامعه ی اسلامی گردد ونیز زمینه همکاري و تعاون را با رواج اعتماد متقابل در جریان مشارکت براي اصلاح و توسعه ي امور مسلمین در میان دیگر کشور های اسلامی فراهم آورد.ان شاءا

منابع

- قرآن کریم
- نهج البلاغه

1. بی آزار شیرازی. عبدالکریم(1370)، رسالت انقلاب اسلامی ایران در توحید کلمه. تهران: نشر فرهنگ اسلامی. دوم.

2. حسینی، حسین. (1379)، پیامبر وحدت. تهران: اطلاعات. دوم.

3. حسینی دشتی، مصطفی(1369)، معارف ومعاریف، تهران: موسسه فرهنگی آریه، جلد8، اول.

4. حکیم. محمدباقر(1377)، وحدت اسلامی از دیدگاه قرآن و سنت. عبدالهادی فقهی زاده. تهران: تبیان. اول.

5. جمعی از اندیشمندان، (1388)، جهانی شدن و جهان اسلام. تهران: مجمع تقریب مذاهب اسلامی. معاونت فرهنگی. اول.

6. دهخدا. علی اکبر(1377)، فرهنگ فارسی دهخدا، تهران: انتشارات دانشگاه تهران،جلد11 .دوم.

7. طباطبایی، محمدحسین(1374)، ترجمه تفسیر المیزان. محمدباقر موسوی همدانی. قم: دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین قم، جلد2. پنجم.

8.. طبرسی. علی بن حسن.(1344ش)، مشکاه الانوار فی غرر الاخبار، نجف: المکتبه الحیدریه، جلد1. اول .

9. مؤسسه امام هادی (علیه السلام)(1389)، اتحاد و انسجام، قم: پیام امام هادی (علیه السلام)، دوم.

10. مکارم شیرازی. ناصر(1374)، تفسیر نمونه. تهران: دارالکتب اسلامیه. جلد3. اول.

11. مجلسی، محمدباقر(1403 ق)، بحارالانوار، جمعی از محققان. بیروت: احیاءالتراث العربی، جلد73. دوم.

12. معاونت فرهنگی(1384)، همبستگی امت اسلامی (مجموعه سخنرانی های حضرت آیت ا هاشمی رفسنجانی در کنفرانس بین المللی وحدت اسلامی). تهران: مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی- معاونت فرهنگی. دوم.

13. معین، محمد(1386)، فرهنگ فارسی معین، تهران : انتشارات نامن، جلد 2، دوم .

14. نکویی سامانی. مهدی (1386)، «وحدت گرایی در سیره ی اهل بیت (علیهم السلام)»، اندیشه ی تقریب. شماره 11 .

15. وطن دوست، رضا(1388)، وحدت و همگرایی در اندیشه ی اسلامی، مشهد: دانشگاه علوم اسلامی رضوی.شماره 11

16. www.KHAMENEi.IR

سیمین محمدصالح .دانشجوی ارشد دانشکده مطالعات تطبیقی قران کریم شیراز. Devotee313.69@gmail.com